

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๑

เรื่องพิจารณาที่ ๖/๒๕๖๑

วันที่ ๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๕ หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๕ หรือไม่

ความเห็น

การรับรองประกาศ คำสั่ง และการกระทำของหัวหน้าคณะปฏิวัติหรือของคณะปฏิวัติให้ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายได้มีการบัญญัติขึ้นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ มาตรา ๒๑ ต่อมาได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๙ มาตรา ๒๙ และบางฉบับจนถึงปัจจุบันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗๙ ศักดิ์ (Hierarchy) หรือฐานะของประกาศ คำสั่งดังกล่าวถือว่าเป็นกฎหมายดังตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๖๒/๒๕๐๕ ว่า “ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ คณะปฏิวัติได้ทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศไทยไว้ได้เป็นผลสำเร็จ หัวหน้าคณะปฏิวัติยอมเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบ้านเมือง ข้อความใดที่หัวหน้าคณะปฏิวัติสั่งบังคับประชาชนต้องถือว่าเป็นกฎหมาย” และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๑/๒๕๑๘ ว่า “ประกาศของคณะปฏิวัติเกี่ยวกับการจัดตั้งเทศบาล

นครหลวงกับกรุงเทพมหานครมีสภาพเป็นกฎหมาย” เมื่อมีศักดิ์หรือฐานะเป็นกฎหมายแล้ว การที่จะจัดอยู่ในลำดับชั้นใดของกฎหมาย (Hierarchy of Law) ต้องพิจารณาจากเนื้อหาของประกาศ คำสั่งนั้น ๆ ว่ามีศักดิ์หรือฐานะอย่างไร กล่าวคือ การมีศักดิ์หรือฐานะเท่ารัฐธรรมนูญ เช่น ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๐ ให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๕ การมีศักดิ์หรือฐานะเท่าประมวลรัษฎากร เช่น ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ ให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร การมีศักดิ์หรือฐานะ เทียบเท่าพระราชบัญญัติ เช่น ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ การมีศักดิ์หรือฐานะเท่า พระราชกฤษฎีกา เช่น ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๑ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ ที่ออกตามความในมาตรา ๖ ตริ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และประกาศ คำสั่งบางฉบับมีศักดิ์หรือฐานะเป็นเพียงคำสั่งในทางบริหารเท่านั้น เช่น คำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๗ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๐ เรื่องการแต่งตั้งผู้อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย ภายในประเทศและผู้อำนวยการรักษาพระนคร เป็นต้น

สำหรับการแก้ไขหรือยกเลิกประกาศ คำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติหรือของคณะปฏิวัติ ต้องกระทำโดยกฎหมายที่ศักดิ์หรือฐานะเท่ากันหรือสูงกว่า เช่น พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๑๘) พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นต้น และการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือการตรวจสอบความชอบ ด้วยกฎหมายของการกระทำย่อมกระทำได้ที่กลไกของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย เช่น คำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ เรื่อง ศาลจังหวัดสระบุรี ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายชนรัตน์ แก้ววารี) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ กรณีประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๕ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๑๕ ข้อ ๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๒ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ข้อ ๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๕๐ หรือไม่ เป็นต้น

ประเด็นวินิจฉัยที่ ๑ เห็นว่า บทบัญญัติตามมาตรา ๑๔๐ ของพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบ

แห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นบทเฉพาะกาลที่บัญญัติกำหนดสถานะ ความเป็นพรรคการเมืองของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ดำรงอยู่ต่อไปโดยให้ถือว่าเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และบัญญัติกำหนดสถานะให้คณะกรรมการ บริหารพรรคการเมืองที่ดำรงตำแหน่งอยู่นั้น ยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นอยู่ต่อไป ส่วนสมาชิกพรรคการเมือง หากประสงค์จะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้นต่อไปต้องมีหนังสือยืนยัน การเป็นสมาชิกต่อหัวหน้าพรรคการเมืองนั้น พร้อมทั้งแสดงหลักฐานการมีคุณสมบัติและไม่มี ลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย และชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว มิใช่บทบัญญัติที่ห้ามการจัดตั้งพรรคการเมือง หรือจำกัดเสรีภาพ ของบุคคลในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ กล่าวคือ บุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคของพรรคการเมืองตามบทเฉพาะกาลดังกล่าว ยังมีเสรีภาพ ในการรวมกันดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในนามพรรคการเมือง และยังมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือมีเสรีภาพในการสังกัดพรรคการเมืองโดยการพ้นจากความเป็นสมาชิก พรรคการเมืองเพื่อไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคของพรรคการเมืองอื่นได้

บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองเสรีภาพในการรวมกัน จัดตั้งพรรคการเมืองของบุคคล ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ไว้โดยเฉพาะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ โดยการตรากฎหมายต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุนเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย บทบัญญัติตาม มาตรา ๑๔๐ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวที่กำหนดให้ สมาชิกพรรคการเมืองที่ประสงค์จะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต่อไปต้องมีหนังสือยืนยันการเป็นสมาชิก ต่อหัวหน้าพรรคการเมืองนั้น พร้อมทั้งแสดงหลักฐานการมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามกฎหมาย และชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑ และบัญญัติว่า เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว สมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดมิได้มีหนังสือแจ้งยืนยัน

การเป็นสมาชิก ให้เป็นอันพ้นจากสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น และให้พรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว เป็นการตรากฎหมายที่มีความชัดเจนแน่นอน และบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ อันเป็นวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป ซึ่งไม่มีผลใช้บังคับย้อนหลัง ส่วนกรณีการมีหนังสือยืนยันการเป็นสมาชิกต่อหัวหน้าพรรคการเมือง นั้น ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ได้ให้ความเห็นเป็นหนังสือในคดีนี้ว่า พรรคการเมืองสามารถกำหนดรูปแบบขึ้นเองได้ รวมทั้งสามารถจัดทำหนังสือยืนยันในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยที่สมาชิกไม่จำเป็นต้องมาแสดงตัวด้วยตนเอง การแสดงหลักฐานการมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายที่มีข้อความแสดงให้เห็นว่าตนเองไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายโดยสมาชิกอาจรับรองตนเองได้ และการแสดงหลักฐานการชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองตามที่ได้ระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามคำปรารภของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองที่ว่า "... มุ่งจะให้พรรคการเมืองทั้งที่จัดตั้งขึ้นแล้ว และที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่มีลักษณะเป็นพรรคการเมืองของประชาชน กล่าวคือ ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความผูกพันกับพรรคการเมือง มีการชำระค่าบำรุงพรรคการเมือง ..." เห็นว่า สมาชิกพรรคการเมืองเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของพรรคการเมือง จำเป็นต้องมีการจัดทำทะเบียนรายชื่อสมาชิกให้ถูกต้องเรียบร้อย เป็นปัจจุบัน ไม่ซ้ำซ้อนกับรายชื่อสมาชิกพรรคการเมืองอื่น สมาชิกต้องมีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกัน ทั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม และยังคงมีหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายอีกด้วย จึงสมควรให้สมาชิกมีโอกาสทบทวนเจตนารมณ์ที่แท้จริงอีกครั้งหนึ่งและเพื่อให้พรรคการเมืองมีความเป็นสถาบันทางการเมืองที่แท้จริง รวมถึงเพื่อให้มาตรการเกี่ยวกับพรรคการเมืองได้ผลในการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๒๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และเพื่อให้การจัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง พร้อมทั้งการแสดงหลักฐานยืนยันตัวบุคคล ที่อยู่ เจตนารมณ์และการชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองเป็นไปโดยถูกต้องเรียบร้อย เป็นปัจจุบัน ไม่เกิดความยุ่งยากสับสนหรือความเหลื่อมล้ำระหว่างพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นก่อนแล้วไม่ว่าจะมีสมาชิกจำนวนมากหรือน้อย กับพรรคการเมืองที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ จึงควรให้เสรีภาพแก่บุคคลในการที่จะพิจารณาตรวจสอบกฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ เสียใหม่ และทบทวนการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง โดยรอบคอบ ชัดเจน อิสระและสมัครใจ ไม่อยู่ภายใต้ความกดดันหรือข้อผูกพันใด ๆ ด้วยการยืนยัน

เจตนารมณ์ของตนเอง โดยมีได้มีการสลายสมาชิกภาพแล้วเริ่มต้นใหม่ทั้งหมดแต่อย่างใด การตรากฎหมายดังกล่าวเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของสมาชิกพรรคการเมืองและพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ประกอบมาตรา ๔๕ และเป็นการตรากฎหมายที่ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลแต่อย่างใด บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเป็นการเจาะจงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ นอกจากนี้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว เป็นข้อปฏิบัติที่กำหนดให้บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายในการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง บุคคลทุกคนที่มีความประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจะต้องดำเนินการเหมือนกันทุกพรรคการเมือง มิใช่เป็นการตรากฎหมายอันเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗

ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๕

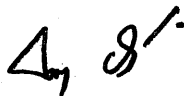
ประเด็นวินิจฉัยที่ ๒ เห็นว่า บทบัญญัติตามมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นบทเฉพาะกาลที่บัญญัติกำหนดให้พรรคการเมืองต้องตั้งสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ ภายในกำหนดเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีการยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๓/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับมีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ และคำสั่ง

หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงของชาติ ลงวันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๘ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าพรรคการเมืองไม่สามารถตั้งสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีมติให้ขยายระยะเวลาออกไปได้อีกหนึ่งเท่าของระยะเวลาที่กำหนดไว้ เมื่อครบระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดหรือครบระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้ขยาย แล้วแต่กรณี ให้พรรคการเมืองที่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จสิ้นสภาพลง ทั้งนี้ ในระหว่างเวลาที่พรรคการเมืองยังไม่สามารถตั้งสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้ครบถ้วน จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้ เห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว มิใช่บทบัญญัติที่ห้ามการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมือง หรือจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติคุ้มครองเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมือง โดยกำหนดให้มีการตั้งสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๔๕ วรรคสอง บัญญัติไว้ การกำหนดระยะเวลาให้พรรคการเมืองดำเนินการในการตั้งสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเป็นระยะเวลาที่พรรคการเมืองสามารถดำเนินการได้ อีกทั้งกฎหมายได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้ขยายได้อีก และเมื่อพิจารณาคำปรารภของคำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พบว่า กิจกรรมที่กฎหมายกำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการนั้นล้วนมีนัยสำคัญต่อการปฏิรูปการเมืองทั้งสิ้นเพราะมุ่งจะให้พรรคการเมืองทั้งที่จัดตั้งขึ้นแล้ว และที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ มีลักษณะเป็นพรรคการเมืองของประชาชนและถือว่าสอดคล้องกับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ กล่าวคือ พรรคการเมืองประกอบด้วยสมาชิกที่มีความผูกพันกับพรรคการเมือง มีการชำระค่าบำรุงพรรคการเมือง มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และกระจายอยู่ทั่วไปในทุกเขตพื้นที่ที่จะส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นมาตรการใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน

และกฎหมายดังกล่าวเป็นการกำหนดขั้นตอนและวิธีการที่ใช้บังคับกับพรรคการเมืองทุกพรรคการเมือง การตรากฎหมายดังกล่าวจึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล และมีใช่เป็นการตรากฎหมายอันเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล

ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง จึงไม่ขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๕

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบ ด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๕

(นายปัญญา อุดชาชน)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ